

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ВЕЛИЧКО ОРЕСТ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 342.127.15.855[477]

**ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРАВ, СВОБОД ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН В
АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі адміністративного права і процесу, фінансового та інформаційного права Приватного вищого навчального закладу «Львівський університет бізнесу та права»

Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент
Хомишин Ірина Юріївна
Національний університет «Львівська політехніка», Навчально-науковий Інститут права та психології, доцент кафедри адміністративного та інформаційного права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
Ігонін Руслан Владиславович
Національне агентство з питань запобігання корупції, керівник Департаменту з питань запобігання політичній корупції;

кандидат юридичних наук, доцент
Тильчик В'ячеслав В'ячеславович
Університет Державної фіскальної служби України, доцент кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки.

Захист відбудеться «05» липня 2019 р. о 10-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.19 у Національному університеті «Львівська політехніка» (79008, м. Львів, вул. Князя Романа, 1–3, аудиторія 301 XIX навчального корпусу)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» (79013, м. Львів, вул. Професорська, 1)

Автореферат розісланий «03» червня 2019 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради



Н. П. Бортник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Задекларована у Конституції норма про те, що Україна є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою зумовлюють необхідність безумовного дотримання усіма органами державної влади прав, свобод та інтересів усіх громадян України, а також забезпечення відновлення їх у випадку порушення.

Трансформаційні перетворення, що відбуваються сьогодні в нашій державі, формування органів держави нового сучасного типу актуалізують питання цивілізованих відносин громадян та органів публічної влади.

Перенесення акценту в роботі цих органів на неухильне дотримання прав, свобод та інтересів громадян має стати догмою.

Водночас, ст. 55 Конституції України, встановила положення про те, що «кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб». А також те, що «кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань». У цьому контексті вагомим механізмом захисту прав, свобод та інтересів громадян виступає адміністративне судочинство, яке покликане справедливо, неупереджено та своєчасно вирішувати спори у сфері публічно-правових відносин. Для захисту своїх прав, свобод та інтересів в адміністративному судочинстві, особа має право звернутися до суду, або скористатися послугами представника. У зв'язку з цим у ст. 55 Кодексу адміністративного судочинства України передбачена можливість участі представників сторін та третіх осіб поряд зі сторонами та третіми особами у справі.

Натомість, доводиться констатувати, що попри ту вагому роль, яка відведена інституту представництва в оновленому КАС України, багато питань здійснення функцій представника залишаються спірними, невирішеними і такими, що потребують нормативного урегулювання. Безумовно такий стан речей негативно впливає на своєчасність та неупередженість розгляду справ у сфері публічно-правових відносин.

Необхідно зазначити, що різноматні аспекти функціонування адміністративної юстиції доволі активно розглядаються багатьма вченими, що викликано потребою детального висвітлення питання становлення цього судового інституту. Так, зокрема, особливості правового статусу органів та осіб, які наділені правом представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві стали предметом наукового пошуку таких дослідників як: О.М. Бандурка, Л.Р. Грицаєнко, Ю.М. Грошевий, Л.М. Давиденко, В.В. Долежан, П.М. Каркач, М.В. Косюта, М.Й. Курочка, І.Є. Марочкін, О.Р. Михайленко, М.І. Мичко, Є.М. Попович, Н.О. Рибалка, М.В. Руденко, В.В. Сухонос, В.Я. Тацій, Ю.М. Тодика, Ю.С. Шемшученко,

П.В. Шумський, М.К. Якимчук та ін.

Значний внесок у розробку теоретичних і практичних положень безпосередньо з питань особливостей процесуального статусу органів як суб'єктів реалізації функції представництва інтересів громадянина або держави у судах різних спеціалізацій зроблено в роботах таких науковців, як О.В. Агєєв, О.В. Анпілогов, В.М. Бевзенко, С.С. Бичкова, М.М. Говоруха, К.В. Гусаров, Т.О. Дунас, О.Г. Кучер, О.П. Натрус, Ю.Є. Полянський, М.М. Руденко, І.А. Павлуник, С.Я. Фурса, С.А. Чванкін, М.Й. Штефан.

Вагомий доробок означених питань становлять праці таких зарубіжних учених, як Н. Александер, Л. Боулл, Х. Бесмер, Е. Ватцке, М. Герзон, Л. Герін, Г. Девіс, Р. Керролл, П. Ловенхайм, М. Манн, Х. Мессмер, Дж. Монк, С. Пен, М. Робертс, Дж. Уїнслейд та ін.

Теоретичною основою дисертаційного дослідження стали висновки, викладені у працях відомих українських вчених, з-поміж яких В.Б. Авер'янов, В.Т. Білоус, Н.П. Бортник, В.О. Заросило, Р.В. Ігонін, І.Б. Коліушко, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, О. В.Кузьменко, Р.І. Куйбіда, Т.О. Мацелик, О.І. Остапенко, О.М. Пасенюк, Ю.І. Педько, С.В. Петков, О.В. Скочиляс-Павлів, В.В. Стефанюк, Г.С. Стеценко, А.І. Суббот, В.В. Тильчик, Г.В. Ткач, Г.І. Чуйко, А.М. Школик, І.Ю. Хомишин, Х.П. Ярмакі та ін.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконане у відповідності до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (ст. 3), Концепції адміністративної реформи України, затвердженої Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/98 (розділ II), законів України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», «Про забезпечення права на справедливий суд», «Про запобігання корупції», «Про Конституційний суд України», «Про прокуратуру»; Указів Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020»», «Про Стратегію реформування судостою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки» та ін.

Тема дисертаційної роботи відповідає науковому напрямку Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»: «Правові, психологічні та інформаційні проблеми розвитку державності в Україні», затвердженому Вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» 24.06.2014 р. протокол № 5. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»: «Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах розбудови правової держави» (державний реєстраційний номер 0116U004099).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дослідження – на основі аналізу наукових праць, чинного законодавства та правозастосовної практики вивчити

процесуальні аспекти представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві, а також сформулювати пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення норм чинного законодавства у цій сфері.

Досягнення цієї мети зумовило необхідність у постановці та вирішенні таких *завдань*:

- проаналізувати наукознавче підґрунтя дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві;
- розкрити зміст інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві;
- проаналізувати принципи представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві;
- визначити місце представництва прав, свобод та інтересів громадян в системі адміністративного судочинства;
- охарактеризувати зарубіжний досвід представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві;
- розглянути законодавче забезпечення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві в деяких європейських країнах та Україні в контексті євроінтеграційних процесів;
- окреслити напрями формування законодавчих основ представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Предмет дослідження – представництво прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Методи дослідження. Відповідно до мети та завдань дослідження в дисертації використано систему методів наукового пізнання. З-поміж них загальнонаукові методи, методи науки управління, соціології, правознавства, а також спеціальні методологічні засади вивчення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Головним у цій системі виступає загальнонауковий діалектичний метод, що сприяв розгляду і дослідженню проблеми в єдності її соціального змісту та юридичної форми і здійсненню системного аналізу представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві (пп. 1.3, 2.1, 2.2). За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат, визначено наукознавче підґрунтя дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві та місце представництва в системі адміністративного судочинства (п. 1.1, 2.1). Системно-структурний та порівняльно-правовий методи дозволили дослідити сутність представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві провідних європейських держав, розкрити принципи діяльності представників прав, свобод та інтересів громадян в

адміністративному судочинстві (пп. 1.2, 1.3, 2.1., 2.2.). Використання соціологічного та статистичного методів сприяло узагальненню юридичної практики, аналізу емпіричної інформації, пов'язаної з темою дисертаційного дослідження (пп. 1.1, 1.3, 2.1, 2.3). Історико-правовий метод застосовувався для вивчення становлення та подальшого розвитку інституту представництва в адміністративному судочинстві (пп. 1.2, 1.3 2.1). За допомогою формально-юридичного методу було досліджено зміст правових норм, які слугують законодавчим підґрунтям забезпечення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві, сформульовано пропозиції щодо їх удосконалення (пп. 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.3).

Порівняльний аналіз досвіду представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві у деяких зарубіжних країнах, їх синтез дозволив дослідити еволюцію регулювання цієї сфери за кордоном, визначити основні сучасні підходи, можливість їх застосування в Україні. Програмно-цільові методи стали підґрунтям для розробки запропонованих науково-практичних рекомендацій щодо представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертаційної роботи складають наукові розробки українських і закордонних фахівців у сфері права.

Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, закони України, укази Президента України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів і відомств України, законодавчі акти окремих держав світу.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані, експертні оцінки та узагальнення стану фактичного здійснення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є однією з небагатьох системних наукових праць, де комплексно з використанням сучасних методів наукового пізнання, врахуванням новітніх досягнень правової науки аналізується представництво прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових теоретичних положень, обґрунтовано висновки, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України в зазначеній сфері.

Найсуттєвішими результатами дослідження, що зумовлюють його новизну та визначають особистий внесок дисертанта у розробку вказаної проблеми, є такі:

уперше:

– питання представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві розглянуто в контексті пізнання механізмів захисту прав людини в умовах євроінтеграційних процесів;

– визначено характерні особливості процесуального статусу представника, що впливають з норм процесуального законодавства.

удосконалено:

– підходи щодо теоретико-методологічного дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві;

– розуміння системи принципів діяльності представника в адміністративному судочинстві, у якій, на відміну від існуючих підходів, запропоновано виділяти принцип професіоналізму, адвокатської етики та гуманізму;

набули подальшого розвитку:

– особливості правового статусу прокурора у порівнянні з правовим статусом інших учасників адміністративного процесу, зумовленого низкою реформаційних перетворень цього органу;

– вивчення позитивного досвіду зарубіжних країн, які мають достатнє законодавче підґрунтя представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві. Визначено найдоцільніші напрями застосування такого досвіду в Україні, а саме: 1) підвищення ефективності безоплатної правової допомоги; 2) підвищення гарантій забезпечення адвокатам можливості здійснювати їх професійні обов'язки незалежно, без тиску, залякування, перешкод, недоречного втручання; 3) забезпечення таємниці юридичної консультації і адвоката, і будь-якого іншого юриста, навіть юриста-працівника підприємства; 4) запровадження інституту медіації в адміністративному судочинстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані та обґрунтовані в дисертації висновки і пропозиції мають науково-теоретичне і практичне значення у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшої розробки актуальних проблем представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві та адаптації вітчизняної нормативної бази у цій сфері до вимог Європейського Союзу;

– *правотворчості* – для подальшого розвитку адміністративно-правового регулювання представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві;

– *правозастосовній діяльності* – для підвищення ефективності представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду (*довідка Ради адвокатів Львівської області від 14.05.2019 р. № 89*);

– *навчальному процесі* – під час проведення занять із навчальних дисциплін «Адміністративний процес» та «Адміністративне судочинство» (*довідка ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права від 20.12.2018 р. № 0954*).

Особистий внесок здобувача. Сформульовані у дисертації положення, узагальнення, висновки, рекомендації, пропозиції обґрунтовані на підставі особистих досліджень у результаті опрацювання та аналізу

наукових, нормативних і статистичних джерел.

Апробація результатів дисертації. Основні положення роботи оприлюднені на таких науково-практичних заходах: I-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав і свобод людини і громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 25 квітня 2012 р.); науково-практичній конференції «Правові, соціально-психологічні та інформаційні процеси державотворення в контексті євроінтеграції» (м. Львів, 8–9 лютого 2016 р.); засіданні I-го круглого столу «Адміністративне право і процес: проблеми та перспективи розвитку» (м. Львів, 29 лютого 2016 р.); V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів, 30 травня 2016 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Тенденції розвитку адміністративного права в Україні» (м. Львів, 27 квітня 2017 р.); Всеукраїнській заочній науково-практичній конференції «Адміністративне право і процес: проблеми та перспективи розвитку» (м. Львів, 30 березня 2018 р.).

Публікації. Основні положення і висновки дисертації викладено в 10 наукових публікаціях, з них 5 статей, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, 1 з яких входять до збірника, включеного в наукометричну базу даних «Index Copernicus», 1 стаття в іноземному виданні тв. у 4 тезах доповідей на науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Структура й обсяг дисертаційної роботи зумовлені метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження. Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, поділених на одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації – 209 сторінок, із них 167 сторінок основного тексту. Список використаних джерел становить (239 найменувань).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету і завдання роботи, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, охарактеризовано об'єкт, предмет та методологічну основу дослідження, сформульовано наукову новизну одержаних результатів, висвітлено практичне значення й апробацію результатів дослідження, наведено кількість публікацій за темою дисертації, обсяг і структуру дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві» складається з чотирьох підрозділів.

У **підрозділі 1.1 «Наукознавче підґрунтя дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві»** проаналізовано низку джерел, що становлять теоретичну основу дисертації.

Зазначено, що завданням адміністративного судочинства України є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

Підкреслено, що адміністративне судочинство (більшою мірою, ніж будь-який інший вид судочинства) як форма здійснення правосуддя при розгляді спорів та інших справ, що виникають з відносин громадян з органами публічної влади, є гарантією захисту прав та інтересів громадян, оскільки передбачає застосування певних правил, обумовлених специфікою таких взаємин. Адміністративне судочинство характеризується наявністю власних принципів і процесуальних правил, що відображають природу публічно-правових спорів.

У підрозділі 1.2 «Сутність, особливості та види представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві» зазначено, що однією з ознак демократичного суспільства є наявність урегульованого адміністративного судочинства. З метою захисту законних інтересів, прав і свобод населення державою нині створено різноманітні способи та механізми, одним із найбільш дієвих серед яких є захист у суді. Проте навіть у такому випадку, частіш за все, люди потребують кваліфікованої допомоги, оскільки не володіють достатніми знаннями або не в змозі самостійно звернутися до суду. Саме тому на законодавчому рівні передбачено можливість представлення законних інтересів через представників.

Вказано, що нині існує два підходи до визначення адміністративного представництва: 1) це правовідносини, в результаті яких одна особа, представляючи іншу в межах своїх повноважень, здійснює процесуальні дії; 2) вчинення процесуальних дій, вчинених особою, наділеною певними повноваженнями, від імені іншої особи та в її інтересах. Тобто в першому випадку представництво розглядається за допомогою правовідносин, в другому – процесуальній діяльності самого представника.

У підрозділі 1.3 «Принципи та функції представництва в адміністративному судочинстві» зауважено, що важливе місце в інституті представництва посідають принципи діяльності, тобто головні засади щодо організації та діяльності представників. Принципи слугують для ефективного й раціонального застосування правових норм та регулювання адміністративно-правових відносин у суспільстві.

Підкреслено, що основними функціями представника в адміністративному процесі, хоча і не єдиними, визначеними в ході дослідження, є представницька та консультативна. Функції представника залежать від

завдань, які поставлені перед ним при виконанні його професійної діяльності.

Виділено узагальнені завдання представників в адміністративному процесі: консультування щодо можливості застосування законодавства; консультування та юридичне супроводження підприємств (установ, організацій тощо); захист в адміністративному провадженні; представництво в адміністративному суді чи інших державних органах; складання заяв, скарг чи інших документів, які носять правовий характер.

У підрозділі «1.4 Сучасний стан правового регулювання представництва в адміністративному судочинстві» вказано, що адміністративне судочинство набуло особливого значення з моменту впровадження засад взаємної юридичної відповідальності між державними органами та окремою особою. З того часу адміністративне судочинство розглядається як гарантія законності даних взаємовідносин. Тому ухвалення Кодексу адміністративного судочинства України стало важливим знаковим моментом правової науки нашої держави. Кодекс не лише дав початок новій правовій галузі як окремого виду, але й ініціював запровадження нових стандартів взаємодії державних органів та фізичних (чи юридичних) осіб. Створена модель сучасного адміністративного судочинства орієнтована на європейські стандарти, а отже призвела до змін а правовому регулюванні певних інститутів права, зокрема й інституту представництва як учасника адміністративного процесу. Роль представництва в адміністративному процесі важко переоцінити. Представник, керуючись наданими йому законним шляхом (на підставі договору чи закону) повноваженнями, в своїй діяльності здійснює захист прав та законних інтересів особи в адміністративному процесі, сприяє з'ясуванню обставин адміністративного порушення та прийняттю законного рішення.

Зазначено, що здійснення представництвом своїх функцій у процесі своєї професійної діяльності має свою специфіку, яка, перш за все, зумовлена його правовим статусом. Зауважено, що при внесенні кардинальних змін в нормативне поле виникає потреба до аналізу взаємодії нових нормативів з вже існуючими нормами права. В цьому контексті досить велика кількість питань правового регулювання інституту представництва в адміністративному судочинстві є дискусійною, а отже, викликає складнощі під час правозахисної діяльності представників.

Розділ 2 «Особливості правового статусу представника в адміністративному судочинстві» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства» зазначено, що важливим показником демократичної держави є законність та правосуддя. Адміністративне судочинство є різновидом правосуддя, а отже передбачає діяльність судів адміністративного напрямку розгляду справ та вирішень адміністративних спорів. Адміністративна юстиція - інструмент захисту прав

та законних інтересів людини, спрямований на дотримання та забезпечення законності в сфері виконавчої та місцевої влади.

Виділено розширений перелік завдань при визначенні правового статусу адвоката: 1) досконале вивчення матеріалів адміністративних справ; 2) збирання додаткових відомостей щодо фактів, які можуть використовуватися як докази в адміністративному судовому процесі; 3) формування певної адвокатської позиції, яка дозволить побудувати успішний захист клієнта у справі; 4) здійснення прогнозування ходу справи та її вирішення; 5) підготовка необхідних процесуальних документів для адміністративної справи.

Окреслено завдання представника, які визначають його правовий статус: 1) консультування щодо можливості застосування особою законодавства; 2) здійснення захисту прав, свобод та законних інтересів певної особи в адміністративному судовому процесі.; здійснення представництва клієнта в адміністративному суді; 3) сприяння здійсненню правосуддя та підтримка законності; 4) підвищення правосвідомості та правової культури населення.

У підрозділі 2.2 «Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві» підкреслено, що головне призначення інституту представництва можна сформулювати як забезпечення засад рівності кожного перед законом, а отже і перед судом, та змагальності в адміністративному провадженні. Водночас, представник має діяти в інтересах особи, яку представляє, в межах чинного законодавства та наданих йому повноважень. Межі повноважень, якими наділяється представник в адміністративному процесі відрізняються в залежності від виду представництва.

Наголошено, що представника за договором, який бере участь в адміністративному процесу, наділено дещо обмежувальними повноваженням у порівнянні з законним представником. Серед таких можна визнати спеціальні повноваження, якими наділяється представник, які націлені на можливість розпоряджатися предметом спору та на подальший розвиток адміністративного процесу в суді чи іншому владному органі. Тобто, якщо договором не визначено, що представник вповноважений визнавати чи змінювати адміністративний позов, досягати примирення, здійснювати передоручення повноважень, оскаржувати судові рішення тощо, представник не зможе здійснити це. Таким чином, представник, який бере участь в адміністративному процесі на основі договору, вповноважений здійснювати лише ті процесуальні дії, які визначені договором або довіреністю.

Договір та довіреність, або інші документи, які засвідчують повноваження представника в адміністративній справі, але при цьому були посвідчені в інших державах, потребують відповідної легалізації в Україні, якщо інше не встановлено міжнародними договорами за чинним

законодавством. Звернемо увагу, що Україна бере участь у певних міжнародних договорах, відповідно до яких відмінено додаткове засвідчення документів.

У підрозділі 2.3 «*Особливості юридичної відповідальності представника та контролю за його діяльністю у сфері адміністративного судочинства*» зауважено, що Особливе місце в адміністративному процесі посідають особи, які здійснюють захист прав та законних інтересів інших суб'єктів під час судової справи. Нині представники в адміністративному судочинстві розглядаються як самостійні учасники судового процесу, наділені відокремленим правовим статусом. Важливим елементом правового статусу представника є відповідальність за неналежне виконання своїх функцій та обов'язків в суді перед особою, яку він представляє.

Констатовано, що з об'єктивної точки зору, юридичну відповідальність слід розглядати як заходи державного примусу, встановлені санкціями, які проявляються у вигляді певних позбавлень за протиправне діяння (майнового, особистого чи організаційного характеру). Об'єктивна відповідальність застосовується лише у взаємовідносинах, які регулюються приватним та міжнародним правом. Підставами виникнення в даному випадку відповідальності може бути необхідність забезпечення ефективності дії правових норм чи соціальна шкідливість певних діянь.

У підрозділі 2.4 «*Взаємодія представника з іншими учасниками адміністративного судочинства*» зазначено, що нині Україна знаходиться на етапі всебічного реформування. В результаті такого становлення держава розширила офіційне визнання сфери представництва в адміністративному суді, проте наразі тривають дискусії серед правників щодо ролі представника у суспільстві та зміцнення гарантій інституту представництва в цілому.

Під взаємодією розуміється діяльність двох та більше суб'єктів соціально-правових відносин, за яких ці суб'єкти зазнають взаємного впливу один на одного. Без взаємодії між суб'єктами правових відносин в адміністративному процесі неможливо уявити продуктивну діяльність судової системи та законність процесу.

Вказано, що представник в адміністративному суді є учасником адміністративно-правових відношень та взаємодіє із зазначеними вище суб'єктами в адміністративному процесі. Спираючись на визначені в дослідженні функції представників, умовно виділено властиві форми зазначеної взаємодії: 1) з державними органами, які беруть участь у судових стадіях процесу; 2) пряма взаємодія та взаємодопомога; 3) взаємодія поза безпосереднім співробітництвом з учасниками процесу (зі свідками обвинувачення, експертами тощо); 4) взаємодія з обвинуваченням - колізійна форма. Вивчаючи взаємодію представників з іншими органами судового адміністративного процесу було виявлено, що не завжди така співпраця відбувається з дотриманням законності. А отже, запропоновано класици-

кувати види взаємодії як офіційну та неофіційну.

Розділ 3 «Напрямок розвитку інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Зарубіжний досвід представництва в адміністративному судочинстві та можливості його використання в Україні»* вказано, що у контексті реалізації Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу (ЄС) актуалізується проблема проведення ефективної судової реформи в Україні та, зокрема, удосконалення інституту представництва в адміністративному судочинстві, зважаючи на суттєве розширення сфер публічно-правового та владно-розпорядчого характеру, збільшення кількості випадків порушення учасниками публічно-правових відносин прав, свобод і законних інтересів і зростання частки адміністративних спорів і адміністративних справ, що потребують розгляду в судовому порядку.

Підкреслено, що однією із важливих складових проєвропейської реформи адвокатури є не тільки розширення свобод і можливостей, але і як збільшення відповідальності та підвищення стандартів професіоналізму. Йдеться про жорсткі вимоги доступу до професії, адвокатську етику, дисциплінарну відповідальність, саморегуляцію професії, а також автономний бюджет (формується з особистих внесків адвокатів, як гарантія незалежності адвокатури). Адже наразі ринок юридичних послуг України переповнений псевдоюристами, які часто не мають навіть відповідної освіти, або мають настільки низьку кваліфікацію, що юристами назвати їх просто неможливо.

Наголошено на нагальній необхідності у дослідженні та використанні зарубіжного досвіду представництва в адміністративному судочинстві, як підґрунтя для розробки і вдосконалення правового регулювання та організаційного забезпечення функціонування інституту представництва в адміністративному процесі в Україні, у контексті реалізації Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу.

У підрозділі 3.2 *«Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві зауважено»*, що на сьогодні в Україні триває реформа суспільно значущих сфер та інститутів держави, у тому числі й представництва та адвокатури, роль яких у сучасних правовідносинах неможливо переоцінити, адже діяльність саме цього інституту націлена на забезпечення додержання конституційно проголошених прав, свобод та законних інтересів суб'єктів правовідносин. У той же час, незважаючи на вагомий значущість, низка проблем у безпосередньому функціонуванні інституту представництва в Україні залишаються невирішеними. Удосконалення потребує, передусім, адміністративне процесуальне законодавство, яке регламентує інститут

представництва та є підґрунтям ефективного реформування даної сфери в цілому та, зокрема, забезпечення незалежності, підвищення гарантій діяльності інституту представництва, приведення її у відповідність до європейських норм і стандартів.

Вказано, що важливим напрямком удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному процесі в Україні, є гарантування державою представницької та адвокатської діяльності і його належне закріплення. Адже на сьогодні в Україні спостерігається повсюдне порушення цих гарантій: ототожнення адвокатів із клієнтами, тиск, незаконні обшуки, обмеження незалежності та самоврядних функцій адвокатури. Відповідні норми, у яких прописані наразі гарантії діяльності адвокатів, не виконуються на практиці. Як бачимо, актуалізується питання закріплення професійних гарантій представництва саме в процесуальному законодавстві. При чому в даному контексті необхідно орієнтуватися на європейські норми, принципи і стандарти, у тому числі й щодо свободи професійної діяльності та забезпечення адвокатської таємниці.

У підрозділі 3.3. «Удосконалення організаційних та процедурних засад здійснення представництва в контексті судової реформи в Україні» зазначено, що однією з пріоритетних складових реформування будь-якого інституту та його діяльності є вдосконалення організаційних та процедурних основ функціонування тієї чи іншої державної структури. Безумовно підвищення ефективності, якості та гарантованості інституту представництва в адміністративному процесі в межах реалізації загальної реформи правосуддя в Україні також неможливе без відповідної модернізації організаційних та процедурних засад його здійснення.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та видів представництва, особливостей правового статусу представника та шляхів удосконалення інституту представництва в адміністративному судочинстві в контексті судової реформи в Україні. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети, зокрема:

1. Визначено поняття представництва в адміністративному процесі, під яким запропоновано розуміти правовідносини, в яких певна особа в межах визначених договором або законом повноважень вчиняє процесуальні дії в адміністративному процесі, спрямовані на захист законних прав, свобод та інтересів іншої особи, яку представляє.

Доведено, що особливостями представництва в адміністративному процесі є таке: 1) адміністративне представництво спрямоване на надання

юридичної допомоги в ході адміністративного процесу щодо реалізації прав та інтересів певного учасника судового процесу; 2) участь представника та довірителя може бути одночасною (на відміну від цивільного процесу), окрім випадків, визначених законодавчо; 3) характерна можливість залучення декількох представників, що підтверджує мету представництва - надання юридичної допомоги, а не вчинення певних дій за учасника процесу; 4) повноваження представника визначені на законодавчому рівні, він є самостійним у їх реалізації, що є суттєвою відмінністю від інших судових процесів; 5) адміністративне представництво може бути законним та добровільним.

Виділено три підвиди договірної представництва в адміністративному процесі: 1) безпосередньо адвокатське; 2) представництво прав та інтересів юридичних осіб; 3) представництво в адміністративному процесі іншою особою, яку було допущено судом.

2. Встановлено, що, окрім основних принципів діяльності представника в адміністративному судовому процесі - принципів верховенства права, законності, незалежності, рівності, - доцільно виділяти принципи професіоналізму, адвокатської етики та гуманізму.

Визначено функції представників в адміністративному судочинстві: 1) консультування щодо можливості застосування законодавства; 2) консультування та юридичне супроводження підприємств (установ, організацій тощо); 3) захист в адміністративному провадженні; 4) представництво в адміністративному суді чи інших державних органах; 5) складання заяв, скарг чи інших документів, які мають правовий характер.

3. На підставі дослідження сучасного стану правового регулювання представництва в адміністративному процесі зроблено висновок, що існуюча концепція представництва за Кодексом адміністративного судочинства регулює досить велику кількість взаємопов'язаних питань, проте у зв'язку з необхідністю гармонізації вітчизняного законодавства з нормами Європейського Союзу виникає ряд суперечностей та неточностей у законодавстві (порушення конституційного права на вибір особи, яка надає захист і правову допомогу, через існування «адвокатської монополії»; незавершеність інституту медіації; проблеми відповідальності представників тощо).

4. Визначено, що правовий статус представників як суб'єктів адміністративного процесу є комплексною категорією, яка містить у собі завдання та функції, права, обов'язки та відповідальність представників, визначені адміністративним законодавством.

Виділено особливості процесуального статусу представника: 1) він наділений правом звернення до адміністративного суду не від свого імені, а від імені сторони адміністративного процесу чи третьої особи; 2) він захищає виключно права та законні інтереси осіб, яких представляє, а не

особисті; 3) він діє на підставі договору (угоди) чи закону; 4) вимоги до представників та обмеження процесуального представництва викладені в статтях КАС; 5) базуючись на вимогах ст. 59 КАС, повноваження законних представників мають бути підтвердженні у визначеному законом порядку; 6) його діяльність спрямована на надання кваліфікованої правової допомоги особі, яку він представляє, та сприяння здійсненню правосуддя в адміністративному суді.

Запропоновано перелік завдань представника, які визначають його правовий статус: 1) консультування щодо можливості застосування особою законодавства; 2) здійснення захисту прав, свобод та законних інтересів певної особи в адміністративному судовому процесі; здійснення представництва клієнта в адміністративному суді; 3) сприяння здійсненню правосуддя та підтримка законності; 4) підвищення правосвідомості та правової культури населення.

5. Констатовано, що повноваження, якими наділяється представник, є юридичним фактом, обов'язковою умовою будь-якого представництва, і породжують права та обов'язки особи, яку представляють.

Класифіковано повноваження представника залежно від умови представництва на договірні та за законом. Зазначається, що представник, який бере участь в адміністративному процесі на основі договору, уповноважений здійснювати лише ті процесуальні дії, які визначені договором або довіреністю. У свою чергу, повноваження законного представника юридичної особи, органу, установи чи підприємства надаються законом, статутом, положеннями чи іншими установчими документами організації.

6. Запропоновано авторське визначення юридичної відповідальності представника в адміністративному процесі як нормативно встановленого обов'язку понести покарання, що виражається у відповідних санкціях, які застосовуються до представника, який здійснив правопорушення або виконав неналежним чином свої обов'язки.

Обґрунтовано, що особливостями юридичної відповідальності представника у сфері адміністративного судочинства є такі: 1) найбільш урегульованою законодавчо є дисциплінарна відповідальність; 2) метою юридичної відповідальності є створення умов для реалізації прав та законних інтересів суб'єктів правових адміністративних відносин, зміцнення правопорядку, зниження рівня правопорушень, правильне, засноване на нормативних актах, функціонування механізму правового регулювання; 3) окремими нормативними актами законодавець фактично унеможливує притягнення представника до цивільно-правової відповідальності, що порушує принцип рівності сторін в адміністративному процесі.

7. Виявлено, що взаємодія представника з іншими учасниками адміністративного процесу, які зацікавлені у здійсненні правосуддя на

належному рівні, дуже важлива для держави, але потребує вдосконалення певних механізмів співпраці. Акцентовано увагу на тому, що, незважаючи на організаційні відмінності в різних державах, представництво в адміністративному процесі має відповідати загальним стандартам і процесуальним гарантіям, які закріплені в Конвенції про захист прав людини та основних свобод та ряді інших нормативно-правових документів, з положеннями яких доцільно гармонізувати вітчизняне законодавство у сфері представництва та адвокатури на шляху реалізації Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу, а саме: 1) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.; 2) Загальному кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства в жовтні 1988 року; 3) Основних положеннях про роль адвокатів, прийнятих VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р.; 4) Рекомендації № R(84) 15 Комітету Міністрів державам-членам стосовно публічно-правової відповідальності за причинену шкоду; 5) Рекомендації № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів від 25.10.2000 р.; 6) Рекомендації Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами-приватними особами від 05.09.2001 р.

8. Окреслено актуальні можливості використання в Україні зарубіжного досвіду представництва в адміністративному судочинстві, а саме: 1) підвищення ефективності безоплатної правової допомоги (за моделями США, Ізраїлю, Великобританії, Нідерландів, Німеччини, США); 2) вирішення питання обмеженого бюджетного фінансування безоплатної правової допомоги шляхом залучення поряд із коштами державного бюджету грантів, адвокатських внесків (досвід країн ЄС та США); 3) участь адвокатів в адміністративному провадженні не лише як представника заінтересованої сторони, а й відповідача за позовом у справах адвокатів (досвід Німеччини); 4) створення адвокатських об'єднань (компаній) для захисту «суспільних інтересів», які є представниками не приватних клієнтів, а громадськості (досвід США); 5) підвищення гарантій забезпечення адвокатам можливості здійснювати їх професійні обов'язки незалежно, без тиску, залякування, перешкод, недоречного втручання (досвід ЄС); 6) забезпечення таємниці юридичної консультації як адвоката, так і будь-якого іншого юриста, навіть юриста-працівника підприємства (досвід Англії) тощо.

9. Запропоновано основні напрямки вдосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному процесі, зокрема: 1) внесення змін до КАС України, Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», узгодження положень Конституції України для усунення колізії чинного адміністративного процесуального законодавства, у якому представництво позиціонується як додаткова форма захисту при

конституційно закріпленій «адвокатській монополії», що, у свою чергу, суперечить конституційному праву на вибір захисника і особи, яка надає правову допомогу; 2) детальну регламентацію в КАС України ситуації, коли сторона адміністративного процесу не може забезпечити своє представництво саме адвокатом, і подібних випадків; визначення сутності малозначного спору та інших аспектів, які впливають з реформи «адвокатської монополії»; 3) детальну законодавчу регламентацію можливостей медіації та участі в ній представника, адвоката; 4) закріплення вимог та критеріїв щодо освітньо-кваліфікаційного та професійного рівня адвоката/представника; 5) внесення змін до КАС України для забезпечення реалізації права на представництво в адміністративному процесі для посадових осіб державних органів (наприклад, закріпивши право уповноважених співробітників органу представляти в суді інтереси органу в цілому та його посадових осіб); 6) внесення змін до КАС України щодо участі представників в адміністративному процесі на основі довіреності поряд із договором і законом; 7) удосконалення правового регулювання можливості представництва прокурором інтересів держави та громадянина, Уповноваженим з прав людини - інтересів громадянина при порушенні його прав, що становить справу суспільного значення тощо; 8) посилення фактичного гарантування державою представницької та адвокатської діяльності і належне закріплення механізмів його реалізації; 9) забезпечення доступності безоплатної правової допомоги, у тому числі визначення її видів, які можуть здійснюватися тільки адвокатом; 10) удосконалення правового регулювання професійних прав та обов'язків адвокатів; посилення гарантій захисту адвокатської таємниці; 11) впровадження ефективних механізмів притягнення до відповідальності посадових осіб за порушення гарантій незалежності адвокатів.

Опрацьовано пропозиції щодо вдосконалення організаційних та процедурних засад здійснення представництва в контексті судової реформи в Україні, зокрема щодо: 1) організації формування органів адвокатського самоврядування та їх взаємодії за принципом «знизу – вгору», а не «згори – вниз»; 2) підвищення рівня професійної підготовки та вимог до представника; удосконалення процедур складання кваліфікаційного іспиту, проходження стажування, підвищення кваліфікації; 3) посилення контролю та дисциплінарної відповідальності в представницькій діяльності, уточнення підстав і порядку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності; обов'язкового розміщення інформації про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності на офіційних сайтах; 4) активізації організаційних форм і процедур здійснення представництва в адміністративному процесі в системі «електронного суду»; забезпечення можливостей її фактичного повсякденного використання (подання в електронному вигляді заяв, скарг, клопотань та необхідних документів; одержання електронної

копії процесуального документа або повістки електронною поштою або СМС-повідомленням; ознайомлення з матеріалами справи в електронному кабінеті; повноцінного інформування учасників процесу засобами електронного зв'язку щодо перенесення часу і дати судового засідання тощо); 5) впровадження процедури медіації в адміністративному судочинстві як додаткового інструмента професійної діяльності представника; її врегулювання процесуальним законодавством; прийняття профільного Закону України «Про медіацію».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Величко О.М. Ефективність правових норм у сфері охорони навколишнього природного середовища. Митна справа. 2012. № 6. Ч. 2. С. 492–497.

2. Величко О.М. Права, свободи та законні інтереси громадянина як об'єкт захисту в адміністративному судочинстві. Митна справа. 2014. № 1. Ч. 2. Кн. 2. С. 143–146.

3. Величко О.М. Окремі аспекти змісту представництва в адміністративному судочинстві. *International journal of “Supremance of law” = Revista Științifică internațională “Suprematia dreptului”*. 2018. № 4. P. 180–184.

4. Величко О.М. Діяльність прокуратури як органу представництва прав і законних інтересів в адміністративному судочинстві. Наукові записки Львівського університету бізнесу і права. Зб. наук. праць з економічних та юридичних наук. 2018. Вип. 20. С. 171–173.

5. Величко О. Представницька функція прокурора в адміністративному судочинстві. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія. Юридичні науки. 2018. № 902. С. 82 –87. (наукометрична база Index Copernicus)

6. Величко О.М. Представницькі функції прокуратури в адміністративному судочинстві в контексті захисту прав та інтересів людини і громадянина. Наше право. 2019. № 1. С. 183–188.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Величко О.М. Права, свободи та законні інтереси громадян: поняття та зміст // Збірник тез учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Захист прав і свобод людини і громадянина в умовах формування правової держави» (м. Львів 12 червня 2013р.) / НУ «Львівська політехніка». – Львів, 2013. – С. 324–327.

8. Величко О.М. Нагляд прокуратури за дотриманням законності як чинник забезпечення прав, свобод та законних інтересів громадян в адміністративному судочинстві // Матеріали доповідей та статей

Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання юридичної науки» (Львів, 26 квітня 2013р.) – Львівський інституту Міжрегіональної академії управління персоналом, 2013 – С. 41–43.

9. Величко О. М. Роль прокурора у дотриманні адміністративних процедур / О. М. Величко // Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави : збірник тез учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 12 червня 2013 р.). – Львів, 2013. – С. 62–64.

10. Величко О. М. Роль органів прокуратури у забезпеченні правоохоронної функції держави / О. М. Величко // Захист прав і свобод людини і громадянина в умовах формування правової держави: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 27 травня 2015 р.). – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 31–32.

11. Величко О. М. Представництво прокурором інтересів людини і держави в суді в контексті європейської інтеграції. *Тенденції розвитку адміністративного права в Україні*: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 27 квітня 2017 р.); [у 2-х ч.]; Кафедра адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового інституту права та психології НУ «Львівська політехніка». К.: ПП «Комп'ютерний дизайн», 2017. Ч. 2. С. 12–14.

АНОТАЦІЯ

Величко О. М. Представництво прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2019.

У дисертації проведено комплексне наукове дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Розглянуто наукознавче підґрунтя дослідження представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві; розкрито зміст інституту представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві. Проаналізовано принципи представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві; визначено місце представництва прав, свобод та інтересів громадян в системі адміністративного судочинства; охарактеризовано зарубіжний досвід представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Виокремлено особливості представництва в адміністративному процесі. Розглянуто законодавче забезпечення представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві в деяких

європейських країнах та Україні в контексті євроінтеграційних процесів. Окреслено напрями формування законодавчих основ представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.

Ключові слова: представництво, представник, адвокатська діяльність, адміністративний процес, адміністративне судочинство, законний представник, медіація, адміністративний суд, судова реформа, гармонізація законодавства, європейські стандарти.

АННОТАЦІЯ

Величко О. М. Представительство прав, свобод и интересов граждан в административном судопроизводстве. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право, информационное право». – Национальный университет «Львовская политехника» Министерства образования и науки Украины, Львов, 2019.

В диссертации проведено комплексное научное исследование представительства прав, свобод и интересов граждан в административном судопроизводстве.

Рассмотрены науковедческие основы исследования представительства прав, свобод и интересов граждан в административном судопроизводстве; раскрыто содержание института представительства прав, свобод и интересов граждан в административном судопроизводстве. Проанализированы принципы представительства прав, свобод и интересов граждан в административном судопроизводстве; определено место представительства прав, свобод и интересов граждан в системе административного судопроизводства; охарактеризованы зарубежный опыт представительства прав, свобод и интересов граждан в административном судопроизводстве.

Выделены особенности представительства в административном процессе. Рассмотрены законодательное обеспечение представительства прав, свобод и интересов граждан в административном судопроизводстве в некоторых европейских странах и Украины в контексте евроинтеграционных процессов. Определены направления формирования законодательных основ представительства прав, свобод и интересов граждан в административном судопроизводстве.

Ключевые слова: представительство, представитель адвокатская деятельность, административный процесс, административное судопроизводство, законный представитель, медиация, административный суд, судебная реформа, гармонизация законодательства, европейские стандарты.

SUMMARY

Velichko O.M. Representation of the rights, freedoms and interests of citizens in administrative proceedings. – On the rights of the manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Law, specialty 12.00.07 «Administrative Law and Process; finance law; information law». – Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2019.

The thesis contains a comprehensive scientific research on the representation of the rights, freedoms and interests of citizens in administrative legal proceedings.

The scientific knowledge base of the study of the representation of the rights, freedoms and interests of citizens in administrative legal proceedings is considered; The content of the Institute for the representation of the rights, freedoms and interests of citizens in administrative legal proceedings is disclosed. The principles of representation of rights, freedoms and interests of citizens in administrative legal proceedings are analyzed; the place of representation of the rights, freedoms and interests of citizens in the system of administrative legal proceedings is determined; The foreign experience of representing the rights, freedoms and interests of citizens in administrative legal proceedings is described.

The features of representation in the administrative process are singled out. The legislative provision of representation of the rights, freedoms and interests of citizens in administrative legal proceedings in some European countries and Ukraine in the context of European integration processes is considered. The directions of the formation of the legal basis for the representation of the rights, freedoms and interests of citizens in administrative legal proceedings are outlined.

Key words: representation, representative, advocacy, administrative process, administrative proceedings, legal representative, mediation, administrative court, judicial reform, harmonization of legislation, European standards.

Підписано до друку 30.05.2019 р.
Формат 60×84/16.
Папір друкарський. Ум. друк. арк. 1,9.
Зам. № 3. Наклад 100 пр.

Видавництво «ПАІС»
Реєстраційне свідоцтво ДК № 3173 від 23 квітня 2008 р.
вул. Гребінки 5, оф. 1, м. Львів, 79007
тел.: (032) 255-49-00, (032) 261-24-15
e-mail: pais.druk@gmail.com; <http://www.pais.com.ua>